

Kinderen plaatsen in gesloten jeugdzorg is onacceptabel

Position paper t.b.v. (rondetafel)gesprek over gesloten jeugdzorg, februari 2022

"Ik ben jarenlang misbruikt door mijn vader. Ik had veel agressie en woede en ben op mijn zevende uit huis geplaatst. Na verschillende instellingen ben ik op mijn dertiende in de gesloten jeugdzorg terechtgekomen. Ik ben er door de politie naartoe gebracht. Ik vroeg aan de agent: 'Is het leuk waar ik kom?', huilend en in paniek. Die agent zei: 'Ik ben daar wel eens geweest en het lijkt mij een verschrikkelijke plek.' Dat stelde mij niet gerust. Dat kleine gesprekje van twee zinnen is heel traumatisch voor mij geweest. Ik werd naar de afdeling gebracht, het was een oude gevangenis. Ik kreeg een scheurjurk aan. De eerste week mocht ik maar een paar uur per dag van mijn kamer af." - Jeremy (16 jaar)

Jeremy zat 2 jaar en 9 maanden in de gesloten jeugdzorg. In Nederland zaten in 2020 1.814 kinderen in de gesloten jeugdzorg ('JeugdzorgPlus'). Het gaat om kinderen en jongeren met enorme hulpvragen. Ze hebben thuis of in hun omgeving veel meegemaakt. Het opsluiten van deze kinderen is destructief. Vrijheidsbeperking, repressie, visitatie, isolatie, eenzaamheid en uitsluiting zijn beschadigend. Dat is al jaren bekend. Door de kinderen op te sluiten in plaats van ze de zorg te geven die ze nodig hebben, stapelen we nieuwe trauma's boven op de trauma's die ze meestal al hebben. Het verwondert ons dan ook niet dat in ons recente onderzoek onder 37 jongeren, 86% daarvan vertelde dat zij beschadigd uit de gesloten jeugdzorg zijn gekomen.¹

Op 7 februari 2022 spreekt u over de gesloten jeugdzorg met ervaringsdeskundige jongeren, hulpverleners en wetenschappers n.a.v. de documentaire *Jason*. De jongeren hebben in hun zeer lezenswaardige position paper hun eigen ervaringen gestaafd met wetenschappelijke inzichten en doen bovendien constructieve aanbevelingen.² Dat gaan wij niet nog eens overdoen. Dat we met gesloten jeugdzorg moeten stoppen is wat ons betreft duidelijk. Wel vestigen we graag de aandacht op het 'hoe': Hoe stoppen we met gesloten jeugdzorg en wat moet er voor in de plaats komen?

#1 Stel harde einddatum aan de gesloten jeugdzorg en pas de wet aan

Uw centrale vraag is: 'Wat moet de landelijke politiek doen om de beweging van het sluiten van gesloten jeugdzorg te versterken?' Ons advies: stel een harde einddatum en haal daarmee de vrijblijvendheid van het stoppen met gesloten jeugdzorg eraf. Zonder een harde einddatum wordt er door de sector heus gewerkt aan afbouw en alternatieven, maar niet op de schaal waardoor er binnen nu en afzienbare tijd geen kind meer in de gesloten jeugdzorg zit. Haal de mogelijkheid om een gesloten machtiging af te geven uit de jeugdwet per 1-1-2025. Dat geeft een tijdspad van 3 jaar.

Voor de kinderen om wie het gaat, mag het niet afhankelijk zijn van de gemeente waar ze wonen of de jeugdzorgaanbieder die ze treffen of er een gesloten machtiging wordt aangevraagd of een passend alternatief wordt aangeboden. Dat is het nu wel. In de verhalen van de kinderen met complexe problemen die wij spreken, is het verschil in kwaliteit van de geboden zorg veel te groot. Ook tussen de huidige JeugdzorgPlus-instellingen. Ter illustratie: wij spraken voor ons onderzoeksrapport enkele kinderen die nog in 2021 standaard delen van de dag opgesloten zaten in hun eigen kamer of isoleercel en/of zeer beperkt contact mogen hebben met familie en

¹ Zie: Onderzoeksrapport Het Vergeten Kind: ["Ik ben het niet waard, dus droppen zij mij maar hier"](#), 2022.

² Zie: Position paper van Jason, Nienke en Carlijn van ExpEx: [Stoppen met gesloten jeugdzorg](#), 2022

vrienden. Terwijl het al veel te lang bekend is dat je een kind hier op de lange termijn niet mee vooruit helpt. De enige manier om voor elkaar te krijgen dat dit niet meer gebeurt, is een harde einddatum voor deze vorm van zorg. In de zeer uitzonderlijke gevallen dat vrijheidsbeperkende maatregelen nog nodig zijn, kan dit ook goed en op maat op een andere manier geregeld worden. Bijvoorbeeld op basis van de Wvggz (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg).

#2 Verleg de opnameplicht naar gemeenten en geef invulling aan wat kleinschalig wonen is

Er zijn helaas kinderen die écht niet bij hun ouders kunnen wonen. Laten we daar niet naïef over zijn. Voor deze kinderen is een alternatieve woonplek nodig. Geen tussenstation, maar een stabiel thuis waar ze zoveel mogelijk in contact zijn met hun eigen netwerk en school. Op dit moment worden kinderen in gesloten jeugdzorg geplaatst bij gebrek aan een andere plek. Hulpverleners zoeken stad en land af voor een goede woonplek voor een kind, zonder resultaat. De gesloten machtiging biedt op dit moment een uitkomst, want daaruit volgt een opnameplicht voor de jeugdzorginstelling en een betaalplicht voor de gemeente. Dat is een verwoestende prikkel. Gemeenten zijn aan zet om hier wat aan te doen. Zij moeten zorgen dat er voldoende goede stabiele woonplekken beschikbaar zijn in de eigen gemeente of zorgregio. Een stabiele woonplek voor kinderen die niet meer thuis kunnen wonen hoort een basisvoorziening te zijn. De landelijke overheid kan als systeemverantwoordelijke zorgen voor eenduidigheid over dit wonen en kwaliteitseisen en financiële kaders opstellen voor pleeggezinnen, gezinshuizen en kleinschalige woongroepen. Het Vergeten Kind heeft samen met jeugdhulporganisatie Levvel een concrete invulling gegeven aan hoe kleinschalig wonen van goede kwaliteit gerealiseerd kan worden. Dit kan toegepast worden in heel Nederland. We vertellen er graag meer over.

Wij zijn ervan overtuigd dat het mogelijk is om kinderen met complexe problemen de zorg te geven die ze nodig hebben, zonder dat ze door die zorg extra beschadigd raken. De verantwoordelijkheid om dit te regelen kunnen we niet enkel afschuiven op de gesloten jeugdzorg en al helemaal niet op individuele hulpverleners. Voor hulpverleners moeten we veel beter zorgen, zodat zij kunnen doen wat nodig is voor kinderen en hun ouders. Zeggen dat 'de sector' aan zet is of wijzen naar gemeenten voldoet niet. Kinderen die het het allermoeilijkst hebben, verdienen een overheid die hen niet opgeeft, maar omarmt. Een overheid die centraal het decentrale versterkt en zorgt voor een systeem waarin naar de kinderen wordt geluisterd en hun belang centraal staat. Koste wat het kost.

Margot Ende-van den Broek, algemeen directeur
René van de Camp, initiatiefnemer kleinschalige woonvoorziening Heppie (t)Huis
Stichting Het Vergeten Kind
www.hetvergetenkind.nl

